

Kiválóságok az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen

Új Nemzeti Kiválóság Program
ösztöndíjasaink eredményei

ABSZTRAKTFÜZET

2024. május 16.
Eger

Szakmai összefoglaló

A konferencia célja az Eszterházy Károly Egyetem Új Nemzeti Kiválóság Program keretében, a 2023/2024-es tanévben ösztöndíjat nyert alap- és mesterképzéses, doktori hallgatóinak, illetve fiatal oktatóinak és kutatóinak bemutatkozása, eredményeik bemutatása, megvitatása

Szakmai felelős

Dr. Juhász Tibor, egyetemi docens, tudományos rektorhelyettes

Tudományterület

bölcsészettudományok, művészetek, társadalomtudományok, természettudományok, informatika

A konferencia helyszíne

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Eger, Líceum épület 112. és 214.

A konferencia időpontja

2024. május 16. 9:00 – 13:00

A tervezett program az alábbi linken érhető el

<https://uni-eszterhazy.hu/cms/tartalom/megtekint/unkp-konferencia-20232024-tanev>

**Az Új Nemzeti Kiválóság Program 2023/2024.
tanévi pályázat nyertesei**

Alap- és mesterképzésben részt vevő hallgatók

Ecsegi Erik

Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet

Magyar-történelem és állampolgári ismeretek, VI. évfolyam

A magyar nyelv eredetére vonatkozó korabeli kutatások eredményeinek megjelenése a 19. századi magyar történeti munkákban

Előadásomban 19. századi magyar történeti munkákat mutatok be a szempontból, hogy hogyan jelennek meg bennük a században intézményesülő történeti összehasonlító nyelvészet eredményei.

Ennek kapcsán röviden bemutatom a magyar nyelv eredetének korábbi konszenzuális megítélését, valamint az ezek mögött álló tudományos paradigmákat, hiszen ezek – kuhni értelemben véve – egymással összemérhetetlenek problémafelvetésük és módszertanuk tekintetében. Ebből adódóan rámutatok, hogy a magyar nyelv uráli nyelvrokonságának tudománytörténete nem egyenes vonalú fejlődést mutat. Az azonosság, hasonlóság, rokonság, nyelvrokonság, amivel a 18-19. században leírták a magyar, lapp, finn, észt stb. nyelv közötti összehasonlításokat, egymással nem összeegyeztethető. Másrészt a magyar nyelv finnugor rokonsága mellett érvelő tudósok között is mutatható ki szemléletbeli és módszertani – mai szemmel nézve – hiányosság, de az ellentábor esetében is tudunk pozitív, előremutató meglátásokat említeni. A magyar nyelv eredetének tudománytörténetében tehát fontos kontinuum – azaz nem egyetlen megragadható pont vagy állomás – a 19. század, éppen ezért hasznosnak tartom megvizsgálni, hogy a szintén a században intézményesülő, valamint szemléletében és módszertanában sokat formálódó történettudomány hogyan jeleníti meg a magyar nyelv eredetét. Annál is inkább fontos ez a kérdés, mivel a század elején a romantika paradigmáját magán viselve a történeti munkák az őstörténetet kezelik kiemelt kutatási területnek. Ezen majd csak a pozitivizmus szemlélete és módszere fog változtatni.

A vizsgálatom alá vont történeti munkák szerzői időrendben: Horvát István, Horváth Mihály, Szalay László, Szilágyi Sándor és Pauler Gyula. A történettudomány mellett a történeti összehasonlító nyelvészet kialakulásának és adott esetben polémiáinak főbb forrásait is bemutatom.

Cseh Orsolya

Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Képzőművészeti és Művészetelméleti Intézet

Grafikusművész OT, IV. évfolyam

„Lecsukódik már a szemem...” - A gyászfeldolgozás megközelítése a művészetterápia perspektívájából

Az utóbbi évek során az alkotói folyamatom fókuszában a traumafeldolgozás áll. A személyes emlékképeim vizuális átírása az érzelmi megrázkódtatottság feloldásában, a grafikai kifejezőmódokban rejlő lehetőségek pedig a folytonosságban, azaz egyfajta meditatív állapot megnyilvánulásában mutatkoznak a munkáimban. Az emlékeim realizálása és azok ábrázolása feloldották bennem azokat az érzelmi gátakat, melyekkel minden olyan ember szembesült már, aki hasonló dolgot élt át. Az alkotói folyamat számomra rendet teremt a káosszal szemben. Biztonságot sugall felém, enyhítve ezzel a belső vívódásból származó pusztító gondolatok mibenlétét. Az ösztöndíj alatt számos munkát készítettem. Az egyik legfontosabb ezek közül a „Komplex fúzió” című linóleummetszetem. A kompozíció megalkotásához múltbéli fotókat montázs-szerűen helyeztem egymás mellé. A célom az volt, hogy a figurák, illetve a tárgyak összhangban kommunikáljanak egymással. Három különböző nézőpontja van a metszetemnek. Mindhárom irányból láthatunk újabb- és újabb formákat, továbbá felfedezhetjük a köztük zajló vagy éppen csillapodó cselekmények sorát is. Saját interpretációm szerint a munkám a múlt-jelen-jövő kérdéskörét járja körbe. A „Ránk zúduló percek” című munkám kiindulópontját egy geometriai forma, a kör képezi. Végtelen, de zárt is egyben. Miként a korábbi sorozataimban, ebben az estében is egy számomra fontos emléket őrző fotót absztraháltam, viszont teljesen más megközelítéssel készítettem tanulmányokat és vázlatokat a metszés megkezdése előtt. Egyetlen fényképet nagyította fel és vágtam fel öt különböző sugarú szeletre, melyek számos lehetőséget adtak a grafikai lapom összeállításra. A körcikkek csúsztatása révén az ösztönös döntéseim határozták meg a körgyűrűk végleges formációit. A „Töredék” elnevezésű sorozatomban a kisméretű, matt, fekete csempén elterülő linóleum nyomatok az anyagszerűségük miatt voltak fontosak számomra. A formák, amelyek egy elégett gyertya nyomtatát képezik, magukban hordozzák a trauma feldolgozás fázisait, továbbá tükrözik azt a folyamatot, melyet a grafikai sorozataim által szemléltetni szeretnék.

Gégény-Barati Noémi

Bölcsezzettudományi és Művészeti Kar

Képzőművészeti és Művészetelméleti Intézet

Grafikusművész OT, V. évfolyam

Disszociáció

Az elmúlt egyetemi éveim folyamán alkotásaim fókuszában különböző pszichológiai folyamatok, illetve önismereti kérdések reprezentációi álltak. A pályázat keretében folytatódott a tárgykörön belüli vizsgálódásom.

Ezúttal a disszociáció fogalmának, és az ebből részben asszociációs lánc útján tovább ívelő, lelki és biológiai folyamatoknak a körbejárására és leképezésére vállalkoztam a kortárs művészet nyelvén keresztül. A disszociáció szó elkülönülést, szétválást jelent. Célja röviden összefoglalva a lelki vagy testi fájdalommal, stresszel szembeni védekezés, vagy annak elkerülése. A fogalomhoz kapcsolódhat a trauma átélésének és feldolgozásának témaköre – valamint az abból való gyógyulásé, illetve annak esetleges átörökítése.

A disszociáció jelensége hétköznapi helyzetekben is előfordulhat, valamint a biológiában is megfigyelhető a növényeknél, sejtzárványok formájában. Képletesen fogalmazva, hogyha valami olyasmivel kerülnek szembe a növények, amit nem tudnak beépíteni, vagy nem tudják felhasználni, akkor igyekeznek elhatárolódni attól, de az is megeshet, hogy „cipelik” magukkal egész életük során.

A hozott, ránk áthagyományozott transzgenerációs traumákról is elmondható ez, és alapvetően a múltban átélt hatásokra, eseményekre is – mert hogy ezekkel a hétköznapiakban kell megküzdeni, feldolgozni.

A téma behatóbb kutatása során találtam rá Mark Wolynn: Örökölt családminták – félelmek, érzések és viselkedésminták, melyeket tudatunkon kívül átvettünk c. könyvére, mely segített elmélyedni a kérdéskörben. Írásában megoldást kínál a bennünk feloldatlan lelki problémákra, mely módszert igyekeztem alkalmazni a pályázat keretén belül készült alkotásokban is. A munkák önreflexív jellegűek, fontos volt számomra a saját múltammal való szembenézés és annak feltárása, a saját, de mégis idegenszerű érzéseim feltérképezése, ugyanakkor önmagam értelmezése egy nálam kiterjedtebb családtörténeti eseménysorozatban.

Az alkotófolyamat során különböző kortárs művészek munkásságát tanulmányoztam, továbbá megtaláltam a számomra megfelelő és a téma szempontjából legkifejezőbb anyagot, melynek használatával létrehoztam az elkészült képeket. A munka hosszas előkészületet és számos kísérletezést igényelt. Monotípiák és kollázs együttes alkalmazásával dolgoztam.

Gonda Bianka

Bölcsészettudományi és Művészeti Kar
Képzőművészeti és Művészetelméleti Intézet
Képi ábrázolás BA, III. évfolyam

Brainbow — Bennünk rejlő univerzum

Az agy egy lenyűgöző szerv. Egy szuperszámítógép, ami testünk összetett gépezetét irányítja, de ennél is több: egyedi és megismételhetetlen lényekké tesz minket; azzá, akik mi vagyunk. És mégis olyan keveset tudunk róla!

Korunk idegkutatói fáradhatatlanul dolgoznak az agy feltérképezésén, amihez nagyban hozzájárul a 2007-ben fejlesztett Brainbow vizsgálati technika. Egy speciális fehérje segítségével a neuronok különböző színekben pompáznak, segítve az elkülöníthetőségüket.

Ez a szemet kápráztató folyamat inspirálta a projektem. Egy programozott LED füzérekkel működő fény és tér installációt, mely a szinapszisokkal kommunikáló sejteket kívánja modellezni. Viszont amellet, hogy projektem szeretné mind a hétköznapi ember, mind a kutatók figyelmét felhívni a tudományban rejlő csodák és a képzőművészet gyümölcsöző kapcsolatára, a munkám maximum árnyéka lehet a fejünkben történő valódi fenoménnek.

Kis Marcell

Bölcsészettudományi és Művészeti Kar
Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet
Magyar-történelem OT, V. évfolyam

Emberi és állati tekintetek Nemes Nagy Ágnes kései költészetében

Az előadás a kutatás gondolatmenetének és eredményeinek azon belátásaira összpontosít, amelyek Nemes Nagy Ágnes prózaverseinek az élő és környezeti viszonyát tematizáló, viszont a retorikai és poétikai struktúrák működésével annak literális jelentéskörét rendre felül is író versnyelv értelmezési lehetőségeit helyezik a fókuszba. Az emberi és állati tekintet nyelvi figurációinak vizsgálata három vers (Az utca arányai, Múzeumi séta és A macskák bátorsága) segítségével történik, melyek a „macska” motivikájának bemutatása által rávilágíthatnak a tekintet nyelvi alakítottságának azon poétikai feltételrendszereire, amelyek lehetővé teszik a prózaversek szubjektumfelfogásainak poétikai és költészettörténeti tárgyalhatóságát.

Lékó Eszter

Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Történelemtudományi Intézet

Történelem BA, III. évfolyam

Gyömörey Zita fiatallora két világ határán (1938-1950)

Kutatásom alapját egy pap hagyatékában talált levelek képzik. A Gyömörey családtól 137 levél maradt fent, melyekből a többség Gyömörey Zitához köthető. Az iratok főként 1938 és 1950 között keletkeztek. A levelek olvasása közben Zita élete kíváncsivá tett. Arra szerettem volna választ találni, hogy egy nemesi családból származó fiatal lány, hogyan élte meg a világ gyors változásait abban az időszakban. Milyen kapcsolatokkal rendelkezett? Rokonai és barátai milyen hatással voltak rá? Hogyan reagált a második világháború történéseire? A kutatásom előrehaladtával olyan személyekkel tudtam kapcsolatba hozni Gyömörey Zitát, mint Almásy György és Almásy László (rokonai), Kiss János altábornagy, Bajcsy-Zsilinszky Endre Györffy György, Jaczkó János, Király Béla, Németh Gyula stb. Kutatómunkám ideje alatt több helyen is jártam- Sopron, Kőszeg, Budapest, Mezőkeresztes, Borostyánkő – melyek Zita életében meghatározóak voltak. A célom az volt, hogy Zita Magyarországon töltött kilenc évét feltárjam és az ő fiatalkorán keresztül még tágabb képet adjak a magyar történelem ezen időszakáról. Közel másfél éves kutatás után még mindig vannak fel nem tárt részletek és kérdések Gyömörey Zita életével kapcsolatban, de mindenképpen kiemelendő, hogy egy olyan nőt véltem felfedezni benne, akinek tevékenysége egyáltalán nem volt jelentéktelen.

Lezsák Benjámín Tamás

Informatikai Kar

Matematikai és Informatikai Intézet

Programtervező Informatika BA, II. évfolyam

Nagy számításigényű csoportalgebrai sejtés megfogalmazásának elősegítése párhuzamos programozási eszközökkel

Rövid bevezetés, az előadás témájának bemutatása. Ezután a Diédercsoport és a feloldás fogalmának ismertetése a közönség számára, a Diédercsoportból alkotott gyűrű kifejtése, és indoklás, hogy miért ennek a gyűrűnek az egységcsoportját vizsgáljuk csak, majd erre a gyűrűre értelmezett matematikai műveletek kódban való megvalósítása. Következő fejezetben a számítási igény nagyságának leírása, és az eddig használt GAP program Diédercsoportokra vonatkozó korábbi használata, és annak a hibáinak ismertetése, ami miatt szükséges a mi új módszereink, illetve vizsgálat célját is bemutatjuk, miszerint a jelenlegi sejtés szerint 2 irány lehetséges, ezek közül a program azt határozza meg, melyik úton kell tovább vizsgálódni. Módszereink tálalása, amiben a három módszert mutatjuk meg, kettő, a gyűrű 3-elemű részcsoportját vizsgáló, amik közül az egyik 3 véletlen elemet, a másik pedig minden elemet 3-assával, ezek mellett egy, korábban bizonyított módszer továbbfejlesztését, ahol a várt eredménytől függő rendű részcsoportot vizsgáló algoritmust használtunk, ezeknek folyamatábrákkal való ábrázolása. Beszélünk a párhuzamosításról, és miért szükséges a program esetén, tesztelések alapján az alkalmazás gyorsításának mértékéről, továbbá ennek a Python nyelvben való megvalósításáról is. Végezetül a használt tesztelési módszerek, és futtató készülékek, és az eddig megszerzett eredmények közlése.

Makleit Fanni

Bölcsészettudományi és Művészeti Kar
Képzőművészeti és Művészetelméleti Intézet
Grafikusművész OT, IV. évfolyam

Belső tájak

A hátrahagyott gyermekkori otthon és a vele járó ambivalens nosztalgia inspirálta az ÚNKP ösztöndíjam alatt megvalósított projektemet. Az „Időtlen benyomás” című linóleummetszetem monumentális, 200 x 120 cm-es kompozíciója a debreceni Rózsahegy utca 8. számú panel parkoló felőli oldalát ábrázolja, ahol kamaszkoromig éltem. Szülővárosom e lakónegyedének téralakítása szovjet jegyeket őriz, magasba nyúló négyemeletes panelházaival, üzemen kívüli, magányos kútjaival és üresen álló hirdetőtábláival. Képalkotás szempontjából a környék jellegzetes múltidéző esztétikájából indultam ki, amely tudatosan visszaköszön nyomaton, valamint "Időkapszula" című vegyes technikával készült sorozatomban is. A kompozícióm két korábbi fametszethez nyúlik vissza. „Egyszer volt...” és „Régi történet” című munkáimban, elhagyatott otthonokkal szemléltettem korai emlékeink identitásformáló erejét. Előbbi képemhez fotókomponens kapcsolódott a kész nyomat helyszínen történő installálásáról. A legújabb munkáimban színesben kinyomtatott felvételekbe fekete tussal festettem bele a táj változatlan és változó elemeire koncentrálni. A felújított házfal korábbi, roncsolt felületét hajszálerekkel érzékeltettem, a kiapadt kút régebbi működését absztrakt, vízhez hasonló formasorozattal jeleztem. A festett részletek szép kommunikációba kerültek a festői metszetemmel. Jelenleg még kivitelezem a legnagyobb méretű grafikámat, amely egy 450 x 150 cm-es papíron ábrázolja az Aldebrői lakosok múltját és a hozzájuk fűződő emlékeimet, melyet egy óriási panoráma-metszet formájában jelenítek meg. Ez a grafikai már a diplomamunkám első részét képezi. Fényképeim és grafikám formanyelvük szempontjából hasonlóságot mutatnak, mindkét komponens objektív képet ad, ennek ellenére minden esetben elszakadok a fotórealisztikus ábrázolástól digitális vagy manuális manipuláció segítségével. Ezzel felvetem a kérdést, hogy emlékeink mennyire valósak vagy szubjektívek, illetve milyen mértékben esztétizáljuk őket?

Pap Katalin Tünde

Informatikai Kar

Matematikai és Informatikai Intézet

Biológia-matematika OT, IV. évfolyam

A matematika tantárggyal kapcsolatos tanulói attitűdöket alakító tényezők, különös tekintettel a matematikai szorongás hatására, a pedagógusok vélekedései alapján

Bevezetés: Az elmúlt évek hazai matematika tantárggyal kapcsolatos attitűdkutatásai megerősítik a közhiedelemben álló tényt, miszerint a matematika nem tartozik a diákok legkedveltebb tantárgyai közé (Csíkos, 2012), sőt, az iskolában kialakuló „matematika undor” az évek előrehaladtával egyre csak nő (Szalay, Szepesi, & Vadász, 2016). A növekvő attitűddevalváció kihatással van a továbbtanulási szándékra is, ezzel még jobban ráerősítve a növekvő tanárhiányra (Csapó 2000, Varga 2022).

A tanulók matematikához fűződő viszonyát meghatározó háttértényezők között elsők között szerepel a matematika tanár által alkalmazott módszertani eszköztár sokszínűsége (Radnóti, 2006), a környezet, elsősorban a szülők nagy ráhatása a gyerekek hozzáállásához (Rozek, Svoboda, Harackiewicz, Hull. Hyde, 2017), a közhiedelemben álló attitűdformáló sztereotípiák, melyek egyaránt képesek negatív és pozitív irányba is eltolni az attitűdöt (Nosek, Banajj & Greenwals, 2002), valamint a matematikai szorongás, mely utóbbi kevésbé kihangsúlyozott, ám annál fontosabb szegmense a tényezőknek (Molnár 2020).

Módszerek: Kutatásomban azokra a kérdésekre kerestem a választ, hogy az általános- és középiskolai matematikatanárok hogyan vélekednek a diákjaik attitűdjéről, motiváltságáról, szorongási szintjéről, valamint milyen, az előbb felsorolt, vagy azoktól eltérő okokat látnak megbújni a negatív attitűd kialakulása mögött. Vizsgálati mintámat a Heves vármegyei 5-12. évfolyamon tanító matematika tanárok (N=69) alkották. Kutatási módszernek online kérdőívet alkalmaztam nyílt és zárt kérdésekkel.

Eredmények: A kutatási eredményeim azt mutatják, hogy a válaszadó tanárok nem kifejezetten elégedettek a diákjaik motivációjával. A korrelációs vizsgálatok alapján szoros összefüggés mutatkozik azonban aközött, hogy a tanárok saját hivatásukat (és a tárgyat) tekintve mennyire elégedettek, motiváltak, valamint mennyire gazdag a módszertani eszköztáruk és aközött, hogy mennyire észlelik negatívan a diákjaik hozzáállását, mit gondolnak a diákjaik hiedelmeiről, szorongási és motivációs szintjéről

Tóth Ugyonka Helga

Informatikai Kar

Matematikai és Informatikai Intézet

Kémia-tanár-Matematikatanár OT, IV. évfolyam

A HCN adszorpciója amorf jég felületén csillagközi körülmények között

A hidrogén-cianid (HCN) közönséges körülmények között illékony, áttetsző, jellegzetes illatú folyadék. Közismert élettani hatása és szerves szintézisekben mutatott fontos szerepe mellett az élő sejtek építőköveinek számító nitrogéntartalmú szerves vegyületek (fehérjék, nukleinsavak) abiotikus képződésében is kulcsfontosságú komponensnek tekintik [1]. A HCN viszonylag nagy mennyiségben található meg a csillagközi térben, oligomerizációs reakciója intersztelláris körülmények között is végbemehet, feltéve, hogy a HCN koncentráció elég nagy. Feldúsulásának egyik lehetséges mechanizmusa a jeges felületeken való adszorpciója.

A HCN alacsony sűrűségű amorf jég felületén való adszorpcióját nagykanonikus Monte Carlo (GCMC) szimulációval vizsgáltam három különböző hőmérsékleten, nevezetesen 50, 100 és 200K-en. A tömbfázisba beoldódott, az első rétegben és a további rétegekben adszorbeálódott molekulák megkülönböztetésére a ITIM (Identification of Truly Interfacial Molecules) módszert alkalmaztuk [2] [3]. Eredményeink azt mutatják, hogy az adszorpció monomolekuláris, azonban az adszorpciós izoterma jelentősen eltér a Langmuir izotermától, vagyis a HCN molekulák közötti kölcsönhatás nem elhanyagolható. A HCN molekulák oldódásának mértéke elérheti akár a 1 M koncentrációt is, de az oldódás mindvégig ideális marad, vagyis a beoldódott molekulák közötti kölcsönhatás, a nagy koncentráció ellenére is elhanyagolható. A hőmérséklet fokozatos csökkentése mellett az adszorpció mértéke nőtt, míg a beoldódás csökkent, eszerint míg a HCN adszorpciója exoterm, addig oldódása endoterm folyamatnak adódott.

Az adszorpciós réteg további vizsgálata céljából sűrűségprofil, a molekulák a jég felülethez viszonyított orientációját, és a kölcsönhatási energiák meghatározása céljából, kötési energiákat is számítottam. Eredményeink azt mutatják, hogy az adszorbeált molekulák a jégfelülettel többé-kevésbé párhuzamosan helyezkednek el, és tartózkodásukat erős dipólus-dipólus kölcsönhatás stabilizálja.

[1] Ruiz-Mirazo, K.; Briones, C.; de la Escosura, A., Chem. Rev. 114 (2014), 285–366.

[2] Pártay, L. B.; Hantal, G.; Jedlovsky, P.; Vincze, Á.; Horvai, G. J. Comp. Chem. 29 (2008), 945-956.

[3] Segá, M.; Hantal, G.; Fábán, B.; Jedlovsky, P. J. Comp. Chem. 39 (2018), 2118-2125.

Urbán Orsolya

Bölcsészettudományi és Művészeti Kar

Képzőművészeti és Művészetelméleti Intézet

Grafikusművész OT, IV. évfolyam

A női reprezentációk változása és sokfélesége a történelmi időszakok, a mitológiai hagyományok és a kulturális kontextusok függvényében (rövidebben: „Being a woman”)

A sorozat tartalma 2 db 70 x 100 cm-es és 5 db 100 x 70 cm-es papírmetszet. A 2022-es félév kezdetén elhatároztam, hogy egy merész sorozat kivitelezésére vállalkozom, melyben a boszorkányság archaikus, mágikus mozgalmait boncolgattam. Így született meg a Szóbeszéd című sorozatom 2023-ban, amikor először nyertem el az UNKP pályázatot, majd az ösztöndíj időszaka alatt a nagyobb méretű fametszeteim (Hiedelmek I-V.).

Mivel több, mint egy éven keresztül dolgoztam a nőiséggel és a nők körül kialakult kultúrákkal, úgy gondoltam, hogy folytatom a kutatást, azonban egy másik megközelítésből. Nem a fizikailag kegyetlen és erőszakos irányából, hanem sokkal inkább a befelé irányuló, belső konfliktusok és különböző kulturális társadalmi elvárásokból adódó lelki problémák irányából.

Munkáim készítése során az volt a célom, hogy bemutassam a történelem során mennyit változott a nőábrázolás. Milyen irányban változtak a különböző kultúrákban megjelenő ősi formák? Ami leginkább foglalkoztat és felmerült bennem, hogy a jelenkori társadalmunkban mi az, ami hatással lehet a női identitásra?

A projekt törekszik egy teljes képet mutatni a női létről, így csak jelzés szintű, megkülönböztető címmel utalok az egyes nyomatokra.

Sorozatomban foglalkozok az ázsiai és az afrikai kultúrákkal, továbbá a görög mitológiákkal; emellett a női testiséggel, legyen az biológiai, vagy külső jegy.

Az Új Nemzeti Kiválóság Program 2023/2024. tanévi pályázat nyertesei

Doktori képzésben részt vevő hallgatók

Beck-Zaja Mónika

Neveléstudományi Doktori Iskola

Digitális pedagógia Program, III. évfolyam

Digitális kompetenciafejlesztés a gerontológia tükrében

A Digitális Jólét Programnak köszönhetően, a gyöngyösi Vachott Sándor Könyvtárban 2018-tól működik digitális segítségnyújtás (Okos Nagy Klub), melynek célja, hogy az idősebb generáció is megtanulja az informatika alapjait, a számítógép, az internet, a szövegszerkesztés és az okostelefon használatát. Az itt folytatott „Idősek mint IKT tanulók” ÚNKP-23-3 kutatási program eredményei visszaigazolást adtak az idősek digitális kompetenciafejlesztésének létjogosultságáról, felhasználási területeiről, IKT (információs és kommunikációs technológia) tudatos eszközhasználatának eredményes tanulási lehetőségeiről, illetve jelenlegi eszköz és hálózati hozzáférési adatairól.

Az időskori aktivitás megtartásának egyik leghatékonyabb eszköze a tanulás.

Az időskori sikeres tanulási folyamat a külső és belső motiváció egységének a függvénye, amely a társadalmi integráción túl, az aktív élet fenntartásához és javításához is hozzájárul.

A digitális kompetencia jelentősége széles spektrumú időskorban is. Ugyanakkor a digitális készségek mellett a rugalmasság, az autonómia és a problémakezelés kompetenciája is hozzájárulhat az idősek jövőbeli hatékony életvezetéséhez és akár munkavégzéséhez.

A digitális kompetenciafejlesztés hidat teremthet a generációk, a társadalmi osztályok között, a „tudás” bárki számára elérhetővé válhat, azonban időskorban a sikeres tanulási folyamat feltétele mindenekelőtt a motiváció.

Csernai Zoltán

Neveléstudományi Doktori Iskola

Digitális Pedagógia Program, IV. évfolyam

Big data adatelemző módszerek alkalmazásának lehetőségei egy online tanulást támogató portálon

Napjainkban megfigyelhető, hogy az alap- és középfokú oktatás, valamint a felsőoktatás számára egyre összetettebb folyamattá válik a digitális információk kezelése és hasznosítása. A tanulásmenedzsment-rendszerekben végzett oktatási tevékenységeket megvizsgálva azt tapasztalhatjuk, hogy a tanulókra és a tanulási környezetükre vonatkozóan óriási, nagy mennyiségű adattömeg, úgynevezett Big Data generálódik (STEFAN, 2017).

A Big Data egy olyan információs eszköz, amelyet a mennyiség, a sebesség és a változatosság jellemez, valamint különleges technológiák és elemzési módszerek szükségesek az értékke alakításhoz (De Mauro és mtsai., 2016).

Kutatási célom, hogy bemutassam a Big Data technológiához kapcsolódó két kutatási terület, az oktatási adatbányászat és a tanulási analitika kapcsolatát és tudásfeltárási ciklusának folyamatát. További célom, hogy ismertessem a Big Data leggyakoribb adatelemző módszereit (prediktív modellezés, klaszterelemzés, kapcsolatbányászat), valamint vizuálisan szemléltessem egy online tanulást támogató portál kurzusának aktivitásait Big Data adatelemző módszerek, eszközök és platformok segítségével.

Zárásként szó lesz arról, hogy az online tanulást támogató portálon a Big Data adatelemző módszerek alkalmazásának lehetőségei hogyan járulnak hozzá a tanulás, a tanulási környezet és a tanulók jövőbeli eredményeihez.

Négyesi Péter

Neveléstudományi Doktori Iskola

Digitális Pedagógia Program, IV. évfolyam

Tanulási stílus azonosításának támogatása szemmozgáskövető technológiával egy adaptív e-tanulási rendszerben

A tanulási stílus elméleteket széles körben használják az adaptív e-tanulási rendszerekben a tanulási eredmények javítása érdekében (Berteau & Hutanu, 2019). A tanulási stílusokat figyelembe vevő adaptív tanulási rendszerek többsége azonban a Felder-Silverman-féle tanulási stílusok indexe alapján készített kérdőíveket használ a tanulási stílusok felismerésére (Khenissi et al., 2016), miközben ennek a módszernek számos hátránya van. Például nem alkalmas bizonyos típusú válaszadók számára, kitöltése időigényes, a válaszadó félreértheti stb. Ráadásul megjelent egy új adaptációs probléma, nevezetesen a tanuló tanulási stílusainak automatikus felismerése.

Előadásomban egy olyan megközelítést javaslok az általam fejlesztett adaptív e-learning rendszerben (<https://aes.negyesipeter.hu>) a tanulási stílusok automatikus kimutatására, amely a szemkövetési technológián alapul, mivel a tekintet viselkedésének egyik leginformatívabb jellemzőjét képviseli.

Az online vizsgálatban a GazeRecorder szemmozgáskövető készüléket használtam, hogy rögzítsem azt az időt, amikor a résztvevők szöveges vagy grafikus alapú tanulási objektumokra figyeltek. Az egész vizsgálat átlagosan 25 percig tartott, a résztvevők olvasási sebességétől, olvasásértésétől és kalibrációs folyamatától függően. 255 fő vett részt a jelenlegi vizsgálatban, közülük 60%-ban középiskolai diákok (N1 = 153) és 40%-ban elsőéves egyetemi hallgatók (N2 = 102). Az etikai szabályokat és előírásokat követve minden résztvevő aláírta az etikai formanyomtatványokat, mielőtt részt vett volna a kísérletben. A kalibrálással kapcsolatos probléma miatt azonban 204 érvényes adatot kaptunk. Közöttük 179 fő normális látással rendelkezett, a többiek (25 fő) pedig szemüveget viseltek.

Az egyes felhasználókra vonatkozó hőtérképek azt mutatják, hogy jelentős különbség van a vizuális és a verbális tanulók között. Az eredmények azt mutatják, hogy a verbális tanulók a képernyő szöveges részét figyelve töltötték idejük nagy részét. Ezenfelül a vizuális tanulók több időt töltöttek a képernyő grafikus részének nézegetésével. A vizsgálati eredmények magas összefüggést mutatnak a Felder-Silverman tanulási stílus és a tanulás közben rögzített szemmozgások között.

Kulcsszavak: adaptív tanulás, adaptív e-tanulási rendszer, szemmozgáskövetés, tanulási stílus azonosítása, Felder-Silverman

Irodalomjegyzék: Berteau, P. E., & Hutanu, A. (2019). A Review of Eye Tracking in E-Learning. presented at the The 15th International Scientific Conference eLearning and Software for Education, Bucharest (pp.281-287). <https://doi.org/10.12753/2066-026X-19-038>.

Khenissi, M. A., Essalmi, F., Jemni, M., Graf, S., & Chen, N.-S. (2016). Relationship between learning styles and genres of games. Computers & Education, 101, 1–14. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2016.05.005>.

Nyitrai Tímea Laura

Neveléstudományi Doktori Iskola

Környezetpedagógiai modul, II. évfolyam

Pedagógusok a fenntarthatóság eszközével a konzumista világ ellen

A fenntartható fejlődés kiemelt célként jelenik meg szinte minden ország stratégiai tervében. Az oktatásba való adaptálása kulcsfontosságú feladat. Ehhez, szükséges a pedagógusképzésbe úgy integrálni a témát, hogy mind tudásfejlesztő, mind attitűd formáló szerepet töltsön be. Egységes, minden leendő pedagógus számára fenntarthatósággal kapcsolatos képzés válik szükségessé. A pedagógus kompetenciák közül a környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módja felértékelődött, a minősítési eljárások során külön figyelmet fordítanak e kompetencia meglétére. Felvetődik a kérdés, hogy országos szinten a képzésekbe mennyire van jelen.

A kutatási munkám során aktív tanárok és tanítók körében végeztem attitűdvizsgálatot. Online kérdőív segítségével 206 válasz érkezett, melynek elemzését követően a mai oktatási rendszerben kirajzolódik, mennyire tartják fontosnak, és mit tudnak megvalósítani a fenntarthatóságra nevelésből és tanításból a pedagógusok. Az SDG (fenntartható fejlődési célok) közül melyeket építik be az oktatási nevelési munkájukba. A fenntartható attitűd és a hedonista világ harcának elemeit szeretném bemutatni, ezzel egy képet vázolni a lehetséges „jó” ösvényre való téréshez. Ha olyan fogyasztási mintákat és értékrendet alakítunk ki, amelyek az anyagi javak túlzott fókuszálásán túl a közösségi életre, az emberi kapcsolatokra és a személyes fejlődésre fókuszál, akkor csökkenhet a konzumizmus és egy fenntarthatóbb életstílus tudna körvonalazódni. Ez a feladat progresszív pedagógusokért kiált.

Stefán Antal Krisztián

Történelemtudományi Doktori Iskola

III. évfolyam.

Állam elleni cselekmények Nógrád megyében a kádári „kemény” diktatúra idején (1956/57-1963)

Az elmúlt bő másfél évben Nógrád megye 1956-os forradalmaival, ennek jellemzőivel és következményeivel foglalkoztam. A választásom azért esett erre a megyére, mert politikailag és a társadalmi összetételt illetően nagyon speciális területnek számított a huszadik század közepén, hiszen nyugaton, Balassagyarmaton és környékén a polgárság és a parasztság, keleten, különösen Salgótarjánban a munkásság száma és aránya volt országos viszonylatban is kiemelkedő.

Legfőbb célom a kutatással az volt, hogy megvizsgáljam, hogy az ellenállás aktív formája hogyan jelent meg Nógrádban. Arra szerettem volna rávilágítani, hogy mit jelentettek az állam elleni bűncselekmények a tárgyalt korszakban és melyek voltak azok az esetek, amit az állampárt a cselekmények közül egyértelműen annak észlelt, illetve ezek az esetek mennyire mutatnak egyezést a megye különböző területeiben, járásaiban. Ezek az események mennyiben köthetők az általános elégedetlenségnek, mennyiben a forradalom leverésének vagy az új kormánnyal szembeni elutasítottságnak, valamint mennyiben a kollektivizálás új szakaszának bevezetéséhez. Találunk-e esetleg személyi átfedéseket a kérdésben, illetve esetleg olyan csoportokat, amelyek célja a helyi, megyei vagy állami vezetés megdöntése volt. Van-e jelentős együttműködés az ilyen „szervezkedések” között, vagy csak elszigetelt esetekkel találkozunk. Végül pedig arra szeretnék választ adni, hogy a megtorlások árnyékában a bosszú, a terror mennyiben jelenik meg a bírósági tárgyalások során és a büntetések mértékben

Korábbi kutatásaim alkalmával már találkoztam ezzel a kérdéskörrel, ezért értékesnek és érdekesnek tartottam annak a vizsgálatát, hogy egy ilyen, több szempontból is megosztott megyében hogyan jelennek meg ezek tényezők egy olyan jelentős eseményekkel terhelt időszakban, mint a kádári „kemény” diktatúra évei.

Tóth Orsolya Katalin

Történelemtudományi Doktori Iskola

IV. évfolyam

Erdély-konstrukciók és „megosztott” emlékezet az erdélyi történelmi regényekben és azok német recepciójában

Tanulmányomban azon Erdély-konstrukciók feltárását kísérelem meg, amelyeket a régióról szóló, magyar, német és román nyelvű történelmi regények közvetítenek. A kutatás szerves részét képezi három Erdélyben játszódó regény, Bánffy Miklós Erdélyi történet, Ursula Ackrill Zeiden, im Januar (Zeiden, januárban), valamint Liviu Rebreanu Akasztottak erdeje című művek által közvetített Erdély-kép és versengő emlékezet-narratívák felvázolása. Mindegyik regény egy meghatározó történelmi esemény bemutatásával járja körül az erdélyiség tematikáját. Elemzés tárgyát képezi továbbá az is, hogy ezen regények német recepciója során hogyan módosul az Erdély történetéről alkotott kép, a kulturális emlékezet milyen elemei válnak dominánssá, milyen hangsúlyeltolódások körvonalazódnak. A német recepció vizsgálatának célja az, hogy a német nyelvterületen megjelent recenziók és tanulmányok alapján közvetített Erdély-képpel és történelemfelfogással vonja párhuzamba a műveket. Ezáltal Erdélynek mint multikulturális és multietnikus térnek a történelmi regényekben vázolt bemutatása nem csupán a helyi, behatárolt keretek között, hanem nemzetközi megvilágításban valósul meg. A művek által életben tartott és a fordítások, illetve recenziók által távolabbra is eljutó emlékezet, melyen különböző csoportok „osztoznak”, kulcsfontosságú szerepet játszik úgy az események megértésében, mint azok feldolgozásában.

Az Új Nemzeti Kiválóság Program 2023/2024. tanévi pályázat nyertesei

Posztdoktori ösztöndíjasok

Dr. Gyurkó Ádám

egyetemi adjunktus

Gazdaság és Társadalomtudományi Kar

Gazdaságtudományi Intézet

Turizmus Tanszék

Magyarország regionális, desztinációs turisztikai helyzetértékelése és versenyképességének meghatározása

Az „ÚNKP-23-4” tudományos program keretében nyújtott támogatásból megvalósuló jelen kutatás alapvetően Magyarország regionális, desztinációs turisztikai helyzetértékelésére és versenyképességének meghatározására irányult. További célkitűzés volt a turisztikai forgalom feltételezett területi átrendeződésének, valamint a társadalmi-gazdasági fejlettség és infrastrukturális ellátottság elemzése hazánkban.

A turizmus hazai és nemzetközi viszonylatban is az egyik legjövödelmezőbb ágazattá nőtte ki magát, mely nemzetgazdaságokat meghatározó szektorként is értelmezhető. Magyarország eddigi legjobb turisztikai teljesítményét 2019-ben mérhettük. A 2019-es rekordévet követően 2020-ban és 2021-ben – a koronavírus-járvány következtében – bevezetett korlátozó intézkedések hatására jelentős mértékű csökkenés volt tapasztalható a vendégforgalmi statisztikákban hazai és nemzetközi viszonylatban is. A 2019-es rekordév szintjének elérése ugyan még nem prognosztizálható, viszont a pandémia kockázatainak mérséklődése után a hazai és a nemzetközi turizmus is 2022-től újra növekedési pályára állt. A zűrzavarosnak nevezhető időszak törvényszerű következménye, hogy az idegenforgalmi kereslet és kínálat átstrukturálódott, továbbá a statisztikai mutatók területi átrendeződése is feltételezhető. Ennek nyomán kiemelt jelentőségű a hazai turizmus teljesítőképességének helyzetértékelése és versenyképességének megállapítása.

A kutatási eredményei rávilágítanak Magyarország regionális, desztinációs turisztikai helyzetképre és versenyképességének szintjére. Továbbá kimutatható a vendégforgalmi adatok időbeli és területi változásai, a keresleti és kínálati átstrukturálódás. A turisztikai versenyképesség számítás rámutat, hogy mely térségek, desztinációk hazánk legkeresettebb és legélhetőbb vidéke, továbbá arra is, hogy az általános társadalmi-gazdasági fejlettség és infrastrukturális ellátottság milyen differenciáltságot mutat hazánkban.

Kulcsszavak: Turisztikai helyzetértékelés, Területi átrendeződés, Társadalmi-gazdasági fejlettség, Infrastrukturális ellátottság, Desztinációs versenyképesség

Dr. Szűts-Novák Rita

egyetemi adjunktus

Informatikai Kar

Digitális Technológia Intézet

Humáninformatika Tanszék

A reformpedagógia jelentős magyar női alakjai – Nemesné Müller Márta és Családi Iskolájának köre

A pedagógiai reformmozgalmak hatására Magyarországon 1915-ben másodikként nyitotta meg kapuit Nemesné Müller Márta Családi Iskolája. A 6-14 éves korú tanítványoknak nyitott koedukált iskolában szigorú tanmenet nélküli, szabad kísérletezés zajlott. Az iskola tanítói mind elkötelezett, lelkes szakemberek voltak. Közülük többen később önálló iskolateremtésbe fogtak. Kvalitatív, főként korabeli sajtóorgánumokra és későbbi visszaemlékezésekre támaszkodó kutatásom ezen része hiánypótló vállalkozás, amely, noha nem törekszik teljességre, de annak bemutatása, hogy kik és miként vitték tovább Müller Márta reformpedagógiai örökségét, eddig nem képezte vizsgálatok tárgyát.

Baloghy Mária például már az 1900-as évek elejétől küzdött a nők képzéséért, a női munkahelyek létrehozásáért és a munkakörülmények javításáért. Már a század elején kapcsolatba került Nemesné Müller Mártával, és közösen szerkesztették a Jövő Útjain című reformpedagógiai folyóiratot az Új Nevelés Világligája (New Education Fellowship) támogatásával. Az 1930-as évek elején megalapította a Budapesti Szociális Női Iskolát. 1933-ban pedig elindította a gyárgondozónői tanfolyamot, mely a jelenlegi foglalkozás-egészségügyi szakápolói képzés elődjének tekinthető.

Leveleki Eszter (Löwentritt Eszter) tanulmányai befejezése után 1936–1938-ban Nemesné Müller Márta Családi Iskolájában dolgozott, majd a Családi Iskola pedagógiai elvei szerint 1938-ban magánóvodát nyitott és elkezdte a Vidám Vakáció elnevezésű nyári nyaralásokat (kezdetben Méreiné Molnár Verával, 1938–1978). A II. világháború után 1945–1949-ben, Burchard-Bélaváry Erzsébet mellett a budapesti óvodahálózatban is dolgozott. Az 1950-es években azonban a Rákosi-rendszerben nem kapott munkát, az „enyhülés éveiben” térhetett vissza, 1962–1976-ban a Pest Megyei Csecsemőotthonok Központjában állami gondozott gyermekekkel foglalkozott.

Zádor Anna későbbi Kossuth-díjas magyar művészettörténész, egyetemi tanár, a művészettörténet-tudományok doktora jó kapcsolatot ápolt a Családi Iskola több tanárával is, ezért másodéves korában megengedték egyszer neki, hogy hospitáljon az iskolában: „Elmentem oda, és el voltam ájulva - és ma is el lennék ájulva -, hogy milyen hangulat uralkodott abban a tanteremben, hogy mennyire vidám és egyenrangú volt az egész társaság, az oktató és a gyerekek egyaránt. [...] Akkor jöttem rá arra, hogy a tanítás eredményességének az egyik alapfeltétele, hogy jó atmoszféra legyen, hogy a hangulat kellemes legyen. [...]” (Mojzer-Zwickl, 2008).

**Az Új Nemzeti Kiválóság Program 2023/2024.
tanévi pályázat nyertese**

**Bolyai János Kutatási Ösztöndíjjal rendelkező
ösztöndíjas**

Dr. Tengely Adrienn

egyetemi docens

Pedagógiai Kar

Neveléstudományi Intézet

Andragógiai és Közművelődési Tanszék

A társadalmi helyzet és a katolikus vallási élet összefüggései a pécsi leánykongregációk példája alapján

A 19. század második felében megindult a vallás feminizálódása, melynek máig ható következményei napjainkban is érzékelhetőek. A felvilágosodás és a liberalizmus hatására szekularizálódó társadalomban a férfiak az aktív vallásgyakorlatban már egyre kevésbé vettek részt, mellyel párhuzamosan viszont a nőknek mind nagyobb szerep jutott a helyi vallási élet szervezésében és működtetésében. Igaz, a folyamat nem volt egyenletes: a két világháború közötti ún. katolikus reneszánsz idején a férfiak újra aktívabban részt vettek a hitéletben, még ha nem is minden esetben személyes meggyőződés alapján, hanem társadalmi-munkahelyi elvárás miatt, míg a második világháború után, a kommunista diktatúra idején hirtelen és nagy számban visszavonultak az aktív vallásgyakorlattól, szintén hasonló okokból, s így ez újra elsősorban a nők működési terepévé vált, akik között ezt a pártállami vezetés is elnézőbben kezelte. A katolikus vallás feminizálódásának egyik legfőbb megnyilvánulási formája a 19. század második felétől a hitbuzgalmi társulatok tagságának erős női túlsúlya volt, melyre az egyik legjobb példát a Mária-kongregációk szolgáltatják. Pécs városában például a két világháború között három Mária-kongregáció működött a felnőtt leányok számára, melyek a társadalmi státusz és műveltségi szint alapján elkülönítve tömörítették a tagokat. Ezen különbségek a kongregációk működésében is jól nyomon követhetőek, melyek jól példázzák a társadalmi helyzet és a katolikus vallási élet korabeli összefüggéseit.